

„Przemoc w działaniach politycznych w Indonezji”

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Przemoc stanowi inherentny element procesów społeczno-politycznych. Działania posiadające przymiot przemocy dostrzega się nie tylko w złożonych aktywnościach ludzkich, ale także w świecie zwierząt. Daje to przesłanki do twierdzenia, że przemoc jest do pewnego stopnia zachowaniem naturalnym, jednak cywilizacyjny postęp ludzkości, rozwój kultury i norm etycznych pozwoliły na zredukowanie brutalnych działań i zastąpienie ich innymi, opartymi na dialogu i prawie. Fakt redukcji przemocy w procesach społeczno-politycznych nie oznacza jednak jej eliminacji. Przemoc jest bowiem instrumentem uniwersalnym i atrakcyjnym ze względu na swą skuteczność.

Celem rozprawy jest próba całościowej analizy zjawiska przemocy we współczesnej polityce. Dokonano tego na przykładzie Indonezji – państwa zróżnicowanego geograficznie i kulturowo, w którego historii zdarzały się liczne przykłady konfliktów o zróżnicowanych przyczynach.

Wobec tego przyjęto następujące tezy:

1. Przemoc jest zjawiskiem wieloczynnikowym. Determinowana jest czynnikami biologicznymi, ale podlega też warunkowaniu czynnikami kulturowymi modyfikującymi skalę i zakres jej występowania;
2. Przemoc jest zjawiskiem integralnie wkomponowanym w procesy politycznego organizowania społeczeństwa. Jej główną funkcją w tym aspekcie jest dystrybucja władzy i hierarchizacja struktury społecznej;
3. Przemoc jest instrumentem stosowanym przez aktorów państwowych i niepaństwowych. Oba podmioty wykorzystują odmienne strategie, narzędzia i metody realizacji interesów politycznych, których wspólnym mianownikiem jest przemoc.

Wobec powyższych stwierdzeń autor zastosował następujące pytania badawcze:

1. Jakie są węzłowe uwarunkowania przemocy w działaniu politycznym?
2. Czy i w jaki sposób rozwój cywilizacyjny i kulturowy przyczynił się do regulacji skali przemocy w politycznej sferze życia społecznego?
3. Jakie czynniki sprzyjają występowaniu przemocy w działaniach politycznych?

4. Jakie instrumentarium i formy przemocy wykorzystują państwa i podmioty niepaństwowe w realizacji swoich interesów politycznych?

Powyższe tezy i pytania badawcze poskutkowały następującą strukturą rozprawy:

1. Rozdział pierwszy dotyczy problemów definiowania i klasyfikacji zjawiska przemocy oraz jej biologicznych, psychologicznych i kulturowych źródeł. Szczególnie eksplorowanym kontekstem w tym względzie jest charakterystyka przemocy na osi antynomii natura-kultura, gdzie oba te elementy stale na siebie oddziałują i stanowią doskonałe tło odniesień do empirycznych ilustracji w praktyce politycznej Indonezji. Tutaj uwzględniono także rolę biologicznych czynników określających naturalną genezę zachowań agresywnych oraz funkcje regulacyjne kultury obniżające lub zwiększające szansę odwołania się do przemocy przez człowieka.
2. W rozdziale drugim, w oparciu o przedmiotowe opracowania scharakteryzowano społeczne, ekonomiczne i polityczne źródła przemocy. Autor przyjmuje, że poza czynnikami wewnętrznymi, o takim a nie innym zachowaniu i działaniu politycznym decydują także czynniki zewnętrzne, jak poziom bezpieczeństwa ekonomicznego i tożsamościowego, współwystępowanie przedstawicieli różnych kultur na jednym obszarze, charakter reżimu politycznego, preferowane wartości i wcześniejsze doświadczenia historyczne. Te kwestie mają zasadnicze znaczenie w próbach rekonstrukcji praktyki działań politycznych w Indonezji.
3. Rozdział trzeci koncentruje się na instrumentach i metodach stosowania przemocy w działaniach politycznych. W ich zakres wchodzi instytucje aparatu przymusu będące niejako depozytariuszami przemocy, a także określone metody, takie jak tortury, ludobójstwo czy terroryzm jako strategia działań grup niepaństwowych w konfliktach asymetrycznych.
4. Rozdziały czwarty i piąty stanowią weryfikację założeń teoretycznych na przykładzie Indonezji. W rozdziale czwartym autor dokonuje próby scharakteryzowania społeczno-politycznej i geograficznej rzeczywistości Indonezji oraz wskazuje na aspekty ideologiczne i kulturę polityczną państwa jako czynniki kształtujące specyfikę zachodzących w nim działań politycznych.
5. Rozdział piąty stanowi natomiast analizę przypadków z uwzględnieniem doświadczeń historycznych (okres kolonialny, walki niepodległościowe, reżim generała Suharto), aspekty społeczno-kulturowe (konflikty religijne i ich przejawy, czystki polityczne

wobec sympatyków Komunistycznej Partii Indonezji) oraz polityczne (rywalizacja polityczna i rola indonezyjskich sił zbrojnych, konflikty separatystyczne).

Pośród wniosków płynących ze zrealizowanego projektu doktorskiego wskazać należy na powszechność i wielokontekstowość przemocy w rzeczywistości społeczno-politycznej człowieka, ale także w świecie natury. Jednocześnie nie sposób wyodrębnić czy wyizolować pojedynczych czynników wywołujących działania oparte na przemocy. Zamiast tego zauważyć należy raczej, że przemoc, jako działanie, wynika z całego zbioru zmiennych środowiskowych i indywidualnych. Trudno tym samym poszukiwać uniwersalnych praw decydujących o występowaniu przemocy. Zamiast tego autor wskazuje, że zjawisko to ma charakter syndromatyczny, podkreślając jednocześnie potrzebę pogłębionej analizy każdego przypadku przemocy z osobna.

Analiza przypadków przemocy w działaniach politycznych w Indonezji zdaje się potwierdzać powyższe twierdzenia. Przemoc w działaniach aparatu państwowego, ale też przemoc aktorów niepaństwowych stanowią wypadkową wielowiekowych procesów politycznych, począwszy od doświadczeń kolonialnych, procesy wyodrębniania się tożsamości narodowej Indonezyjczyków, walki niepodległościowe, fakt występowania i współistnienia wielu różnych, odrębnych kultur i wspólnot żyjących często w bezpośrednim sąsiedztwie.